

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ ฟังธรรมนี้แสนยาก แสนยากเพราะอะไร แสนยาก เพราะสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเทศน์ว่า การนี้ มันต้องเทศน์มาจากปากใจ เพราะมันไม่มีเครื่องมือสื่อสาร ฉะนั้น ฟังธรรมนี้แสนยากๆ แต่ในปัจจุบันนี้มันมีการสื่อสาร เราก็ ฟังธรรมๆ ใจ

ฉะนั้นเวลาบอกว่า “การให้ธรรมชนะซึ่งการให้ทั้งปวง” นี่คือการให้ธรรมๆ ใจ นี่ก็เหมือนกัน เราจะให้ทานๆ เราพิมพ์ประวัติครูบาอาจารย์ของเรา นี่ให้ธรรมเป็นทานๆ

ให้ธรรมเป็นทาน เวลาทางโลกเขา ทางโลกเขาต้องการความสะดวกสบาย เขาถามว่า หนังสือปฏิบัติของสายอาจารย์มันเล่มละเท่าไร ราคาเท่าไร

ราคาของมันนะมันเหนือโลก ราคาของมันในทางหัวใจของคนทีประพฤติปฏิบัติดีนะ มันเหนือโลก มันเป็นวิชาการที่ทางโลกเขาไม่มี ไม่มีหรอก แต่ถ้าเป็นราคาๆ ราคาทางโลก ราคาทางโลก เขาตีราคากัน ถ้าตีราคากันอย่างนั้นมันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ

แต่ถ้าเป็นสังฆธรรมๆ ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาครูบาอาจารย์ท่านทำของท่าน ถ้าพระให้กันไม่ได้ ถ้าเป็นธรรมๆ เราแจกกันไม่ได้ เราไม่มีจิตใจที่เอื้อเฟื้อต่อกันนะ แล้วจะให้ใครเขาทำ ถ้าเป็นพระทำไม่ได้ ให้ใครเขาทำ

ฉะนั้น มันถึงเหนือโลกใจ ถ้าพูดถึงราคา ราคาโดยสังฆธรรมมันตีค่าไม่ได้ แต่ถ้าราคาทางโลกนั้นเป็นเรื่องของเขา มันพูดถึงว่าถ้าจิตใจที่เป็นโลกนะ ถ้าจิตใจที่เป็นธรรมๆ ถ้าจิตใจที่เป็นธรรมๆ ดอกบัวเกิดจากโคลนตม ถ้าดอกบัวเกิดจากโคลนตม ดอกบัวเกิดจากโคลนตม

คนเราเกิดมา คนเราเกิดมาก็เกิดมาจากพ่อจากแม่ทั้งนั้นนะ คนเราเกิดมา เกิดมามันก็มีกิเลสตัณหาความทะยานอยากมากทุกคนทั้งนั้นนะ เห็นไหม ดอกบัวเกิดจากโคลนตมๆ แต่เวลา มันจะพ้นจากน้ำขึ้นไป มันเป็นเหยื่อ มันเป็นเหยื่อของสัตว์น้ำ มันเน่าเสียอยู่ในโคลนตมนั้น มันไปไม่ได้ใจ

นี่ก็เหมือนกัน ประวัติของครูบาอาจารย์เรา ประวัติของครูบาอาจารย์เรา แต่มันจะพ้นจากเหยื่อจากน้ำ มันจะพ้นมา วิธีการที่ท่านแสวงหา วิธีการที่ท่านชวนชวาย วิธีการที่ท่าน

พยายามเอาตัวรอดของท่าน อันนี้มันสำคัญ มันสำคัญ เราได้ประโยชน์จากตรงนี้ไง เห็นไหม ดอกบัวเกิดจากโคลนตม

แต่พอเราเกิดขึ้นมาแล้ว มันจะเกิดขึ้นมาอย่างไร เกิดขึ้นมาแล้ว เวลาเกิด เกิด ภาษาเรา หนังสือเล่มละเท่าไรๆ มันก็เขียนทางวิชาการ เขียนกันให้หลบหลีกกันไง ใช้นี้เป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าดอกบัวเกิดจากโคลนตมๆ ดอกบัวมันไม่เน่าไม่เสียจากตัวมันเองไง

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของคน หัวใจของคนมันมีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันมีสิ่งเร้า มันมีของล่อให้เราออกนอกกลุ่มออกทางไปมหาศาล ความที่มันล่อมันลวงนั้นนะ มันล่อมันลวงอะไรมันล่อลวงละ โลกธรรม ๘ สิ่งนี้มันล่อลวงให้จิตใจนี้ชวนชวาย จิตใจนี้ติดพันไปกับมัน แม้แต่ตัวเอง ตัวเองมันก็มีสิ่งเร้าอยู่ในใจของเราอยู่แล้ว แล้วออกไปสังคม สังคมยังมีสิ่งกระทบกระทั่งกัน สังคมมีการเบียดเบียนกัน สังคมมีการเอาวัดเอาเปรียบกัน สังคมก็เป็นเรื่องสังคมอีก

สังคมมันเป็นเรื่องของสภาพกรรม กรรมที่เกิดร่วมกัน คนเราเกิดมาก็เกิดจากสังคมที่ดี เวลาเกิดมามันเกิดในประเทศอันสมควร พอเกิดมาแล้วๆ เกิดมาแล้วถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข เราก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เกิดมาสังคมที่มีการบีบคั้นกัน สังคมที่เอาวัดเอาเปรียบกัน เราเกิดมามีแต่ความทุกข์ความยากทั้งนั้นนะ นี่พูดถึงดอกบัวเกิดจากโคลนตมๆ สิ่งที่เป็นกระแสน้ำ สิ่งที่เป็นสัตว์น้ำสิ่งต่างๆ มันกระทบกระทั่งกันทั้งนั้นนะ

นี่ประวัติครูบาอาจารย์ของเรา ประวัติครูบาอาจารย์ของท่านทำอย่างไร ท่านทำไม่มีอำนาจวาสนาอย่างนั้น ถ้าท่านมีอำนาจวาสนาอย่างนั้น เห็นไหม ดุสิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย การสร้างสมบุญญาธิการมาอย่างนั้น ๔ อสงไขยนะ พระปัจเจกพุทธเจ้าอย่างหนึ่ง เป็นพระอรหันต์ต้องสร้างสมบุญญาธิการมาอย่างนั้น เพราะการสร้างสมบุญญาธิการมาอย่างนั้นมุ่มมองมันถึงแตกต่างกัน

ดุสิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ อุทกดาบส อาฬารดาบส รับประกันว่า “มีความรู้เสมออาจารย์ มีความรู้เหมือนเรา สอนได้ๆ” ถ้าเป็นอย่างพวกเรานะ ถ้าลองครูบาอาจารย์ยกย่องสรรเสริญนะ ใ้เรานี้ล่องไปไหนแล้วก็ไม่รู้

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านมีสติปัญญาจะ ท่านบอกว่า ความรู้สึกของท่านมันไม่ใช่ ความรู้สึกในใจของท่านมันยังสงสัยอยู่ ความรู้สึกในใจของเรา เห็นไหม ท่านถึงไม่เชื่อกฎนี้อย่างนี้มันจะเกิดขึ้นมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านได้สะสมบุญญาธิการมา มันจะเกิดมุ่มมองอย่างนี้ มันจะเกิดกำลังอย่างนี้ มันจะเกิดสิ่งที่เราไม่หลงไหลไปกับสังคมไป สังคมจะชักนำขนาดไหน สังคมจะ

เย็นยอขนาดไหน มันก็ไม่ไปกับเขาๆ ถ้าไม่ไปกับเขามันก็เป็นชนกลุ่มน้อย ถ้าเป็นชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มน้อยถ้าเรามีสติปัญญา เรามีปัญญาของเรา เราก็ยืนของเราได้

ชนกลุ่มน้อย เราเป็นคนใด คนใดกับเขาใด คนโง่หรือคนฉลาดมากในโลกนี้ คนโง่มากกว่า คนฉลาด แล้วคนฉลาดมีหยิบมือหนึ่ง ไอ้คนโง่มีเท่าไร ก็เท่านั้นนะ แล้วเราจะเป็นใครล่ะ ถ้าเราจะเป็นชนกลุ่มน้อยก็พอใจ ถ้าพอใจ ถ้ามันเป็นสังฆธรรม ถ้ามันเป็นสังฆจะความจริงนะ ถ้าเป็นสังฆจะความจริง ถ้าเราพิสูจน์ได้ๆ เราพิสูจน์ได้ด้วยตัวของเรานี้แหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน เห็นไหม ให้เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญา สันติปฏิญญาต่อเมื่อเธอประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยสังฆจะความจริงอันนั้น ถ้าเป็นสังฆจะความจริงอันนั้น อันนั้นนะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ถ้าเห็นตถาคตขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา มันเป็นความจริงอย่างนั้น ถ้าเป็นความจริงอย่างนั้นขึ้นมา กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของตน ไม่ให้เชื่อๆ คำว่า “ไม่ให้เชื่อ” นี่มันต้องเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วนะ แต่ถ้าเรายังไม่เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราต้องมีใช้ใหม่

เราเกิดมาเป็นเด็กน้อยมันก็ต้องมีพ่อแม่ เกิดมาแล้วต้องมีครูมีอาจารย์ ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์ที่สั่งสอนมา เราจะเอาปัญญามาจากไหน ถ้าเราเอาปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาทางโลก ดุสิต เวลาศึกษาปริยัติ ปริยัติมันเป็นสุตมยปัญญา สุตมยปัญญา โลกียปัญญา ปัญญาทางโลกเราก็ศึกษามา ศึกษาามาเพื่อเป็นแนวทาง แต่เวลาแนวทาง โลก โลกก็คือโลกในธรรมเหนือโลกๆ มันต้องเหนือโลกนั้น ถ้าเหนือโลกนั้น ธรรมมันจะเหนืออย่างไรล่ะ เวลาเหนืออย่างไร

ก็ทฤษฎีที่ศึกษามา ศึกษาจากครูบาอาจารย์มา ธรรมอย่างนี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงกิริยา แสดงถึงวิธีการเท่านั้นนะ ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นวิธีการทั้งหมด แล้วเราก็เอาวิธีการนี้เอามาโต้แย้งกันๆ ก็มีวิธีการ แม้แต่วิธีการยังโต้แย้งกัน แล้วผลของมันล่ะ

ผลของมัน เวลาจิตสงบแล้ว ถ้าจิตสงบ ใครจะประพฤติปฏิบัติมาแนวทางไหนก็แล้วแต่ จิตสงบก็คือจิตสงบ ถ้าจิตสงบแล้วมันก็เข้าใจได้ เพราะจิตสงบ คนเรานะ บางทีจิตสงบมัน สะเทือนใจมาก สะเทือนใจมาก ธรรมสังเวช

เราเกิดมาเราก็แสวงหา เราก็พยายามค้นคว้าของเรา ค้นคว้า มันที่ไหนว่าดีก็ไปทั้งนั้นนะ แต่มันก็ไม่เคยเจอสักที แต่เวลาจะเจอจริงๆ ก็เจอในกลางหัวใจเราเอง ถ้าเจอในกลางหัวใจเราเอง มันสงบระงับเข้ามาเอง มันมีคุณค่าอย่างนี้ มีคุณค่าอย่างนี้

ศีล สมาธิ ปัญญา ไม่มีขายในท้องตลาด สมาธิไม่มีขายหรอก แล้วสมาธิที่มันจะเกิดขึ้นมาได้มันก็เกิดจากการชวนชวายเป็นผู้ผู้มัน เกิดจากดวงใจดวงนั้น ถ้าดวงใจดวงนั้นมีสติมีปัญญาขึ้นมา มันเริ่มสงบระงับ เริ่มระงับจากโลกเข้ามา เริ่มปล่อยวางเข้ามา

วิธีการปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาโดยกิเลส กิเลสมันบอกว่าเสียเปรียบ เราต้องเสมอเขา เราต้องดีกว่าเขา

ถ้าดีกว่าเขา มันก็คะคานกันทั้งนั้นนะ การกระทำอย่างนั้นมันเป็นจิตนิสัยใช่ไหม แต่ถ้าเราทำแล้ว ความจริงเรารู้อยู่ในใจของเราใช่ไหม ถ้าเรารู้อยู่ในใจของเรา เราต้องพูดให้ใครฟังล่ะ

ถ้ามันมีการขัดแย้ง เห็นใหม่ เวลาวินัย วินัยมันต้องเด็ดขาด แต่เวลาธรรม ธรรมมันเหนือกว่าไง ธรรมและวินัยๆ วินัยมันก็นิติศาสตร์ เวลาธรรมมันก็รัฐศาสตร์ แล้วรัฐศาสตร์ การปกครองนี้ แล้วเราต้องพูดออกไปทำไม ถ้าเราไม่พูดออกไป ถ้ามันสงบขึ้นมา มันก็สงบในใจของเราใช่ไหม ถ้าสิ่งที่มีมันกระทบกระเทือนไป เราก็หลบหลีกของเราไป หลบหลีกของเราไป มันเป็นเรื่องความจริงอันนี้ไง ถ้าเป็นความจริงอันนี้ขึ้นมา ถ้ามันพิจารณาต่อเนื่องไปๆ มันจะเกิดปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ ดอกบัวเกิดจากโคลนตม

ดอกบัวเกิดจากโคลนตม มันก็หัวใจดวงนี้แหละ เวลาเกิดมา อวิชาปิดหูปิดตามันมา ปิดตามา ชวนชวายเป็น พยายามชวนชวายเป็น พยายามจะเอาตัวรอดกัน แต่ไม่รอด แต่ไหนเวลาครูบาอาจารย์ของท่านรอด ให้ธรรมเป็นทานๆ สิ่งนี้เอาไปศึกษา เอาไปค้นคว้า ค้นคว้า มันเป็นเรื่องเท็จจริงใจ มันเป็นเรื่องเท็จจริงที่ไปค้นคว้ามา ไปศึกษามา เพราะข้อเท็จจริง เวลาถ้าเราเป็นโลกเรามองข้ามหมดนะ

อย่างเช่นประวัติหลวงปู่ชา เวลามีคนจะไปเขียนประวัติท่าน เวลาท่านพิจารณาถึงกามราคะนะ ท่านบอกว่า เวลาเดินจงกรม องค์ชาตมันจะเสียดสีกับผ้าสบง ลูกศิษย์บอกว่า ไฉตรงนี้ตัดทิ้งได้ไหม ไฉตรงนี้ขอตัดทิ้งได้ไหม นี่โลก เวลาโลกบอกตรงนี้ขอให้ตัดทิ้ง

หลวงปู่ชาท่านบอกว่า ถ้าจะตัดทิ้ง ประวัติไม่ต้องเขียน เพราะนี่ไง ถ้าดอกบัวเกิดจากโคลนตม ดอกบัวเกิดจากโคลนตม กามราคะ เราจะพ้นจากมันนะ ถ้าไม่ไปเผชิญหน้ามัน ไม่เป็นความจริง มันจะเป็นอย่างไร

แล้วถ้าเป็นความจริงๆ ครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติมาเป็นความจริงของท่าน ถ้าความจริงของท่าน เวลาเราจะพูดถึงธรรมะ ยอดธรรม ก็พูดกันไม่ได้อีก มันเสียมารยาท พอมันเสียมารยาทขึ้นมา เราก็ต้องพูดกันเหนียวๆ อายๆ พูดกันไปอย่างนั้นนะ พูดไปมันก็ไม่จริงไม่จังทั้งนั้นนะ มันก็เลยกลายเป็นลู่ๆ คล้าๆ นี่ไง โลก มารยาทสังคมๆ ไง

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านเป็นธรรมๆ นะ เวลาถ้าเป็นสังคม สังคมที่ท่านเริ่มเข้ามา พังธรรม ท่านก็พูดด้วยมารยาทสังคมนั้นแหละ พูดให้ดีงามนั้นแหละ แต่เวลามันเป็นจริงเป็นจัง มันเป็นอย่างนั้นนะ มันข้อเท็จจริง มันข้อเท็จจริงที่เราจะต้องเข้าไปเผชิญหน้ากับมัน

ถ้าเราไม่เห็นกิเลส เราจะสู้กิเลสได้อย่างไร ถ้าเราไม่เห็นกิเลส เราจะชนะกิเลสได้อย่างไร ถ้าเราไม่เห็นกิเลส เราจะพิจารณากิเลสได้อย่างไร มันก็ต้องเข้าไปรู้ไปเห็นนั้นแหละ แต่เวลาไปรู้ไปเห็นขึ้นมาก็เห็นตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าตามข้อเท็จจริงนั้น นี่ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ มามันเป็นความจริงอย่างนั้นๆ ถ้าความจริงอย่างนั้น สาธุ

เราก็ศึกษาไว้ เราไม่ต้องเป็นอย่างนั้นหรอก ขอให้เราทำความเข้าใจเข้ามาให้จิตใจ มันสงบระงับเข้ามา แต่ถ้าเวลาเราใช้สติปัญญาพิจารณาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะต้องไปเจออย่างนั้น มันต้องไปเจออย่างนั้นเพราะมันจะข้ามภพข้ามชาติ มันต้องข้ามกามราคะ มันต้องไปข้ามจิตของตนเอง ถ้ามันยังไม่ถึงตรงนั้น เรายังไม่ต้องไปพิจารณาตรงนั้น มันยังไม่เกิดหรอก

แต่เวลาครูบาอาจารย์ ในประวัติของครูบาอาจารย์เรา ถ้ามันเป็นจริง มันต้องเป็นจริง อย่างนั้นไง ถ้าเป็นจริงอย่างนั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ท่านจะไปรู้จริงของท่าน ถ้าท่านไปรู้จริงของท่าน นี่ไง คำว่า “เหนือโลกๆ” ดอกบัวเกิดจากโคลนตม

ดอกบัวเกิดจากโคลนตม มันสาธุนะ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ แล้วเป็นอย่างนั้นจริงๆ มัน เป็นข้อเท็จจริงอันนั้น แล้วถ้าเป็นข้อเท็จจริงอันนั้น ถ้ามันเป็นทางโลกทำ มันก็ไม่กล้าทำอย่าง ที่ว่านี่แหละ อันนี้ขอตัดดอกได้ไหม มันเสียมารยาท โอ้โฮ! อาจารย์ของเรามีชื่อเสียงทั่วฟ้าทั่ว แผ่นดิน มาหมกมุ่นกับเรื่องอย่างนี้ได้อย่างไร

มันไม่ใช่หมกมุ่นกับเรื่องอย่างนี้ มันเป็นการจะถอดถอนมัน มันจะเป็นการชำระล้างมัน ถ้ามันจะชำระล้างมัน มันต้องเข้าไปเผชิญหน้ากับมัน ถ้าเผชิญหน้าตามความเป็นจริง แล้วถ้า จะเผชิญหน้าตรงนั้นได้มันต้องมหาสติ มหาปัญญา มันไม่ใช่สติปัญญาอย่างพวกเราหรอก

สติปัญญาตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล นี่คือสติปัญญาตามความเป็นมนุษย์ของเราขึ้นมา แต่ถ้าเลยขั้นนี้ไปแล้วมันต้อง เป็นมหาสติ มหาปัญญา มันถึงจะเข้าไปรู้คั่นกันได้ แล้วมันจะไปเกิดปัญญาอัตโนมัติ เป็น ปัญญาญาณเลยละ ปัญญาที่ละเอียดเลย ไม่ใช่ความคิดเลย อันนั้นจะเข้าไปเป็นอีกเป็นขั้นเป็น ตอนหนึ่ง อันนี้พูดไว้ว่า ถ้ามันเป็นธรรมเหนือโลกๆ แล้วถ้ามันเป็นความจริงอย่างนี้

หลวงตาท่านพูดว่า “ไม่รู้ถามไม่ได้ ไม่รู้ก็ตอบไม่ได้”

คนถามปัญหา มันยังถามผิดถามถูกเลย มันยังตั้งปัญหาไม่เป็นเลย มันยังพูดถึงความสงสัย พูดถึงความไม่เห็นของมันไม่ถูกเลย

ถ้าคนเป็นจริง ๆ หลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์เวลาท่านถามคนเป็นจริงนะ ท่านก็เข้าไปที่ใจดำนั้นเลย ท่านก็เข้าไปที่กิเลสเลย ถามขึ้นมา เราสะดุ้งเฮือกเลย แล้วสะดุ้งแล้ววงด้วยนะ ถามอะไรเนี่ย ไม่มีมารยาท

เขาถาม เขารื้อกิเลสเชิงไง เขาถามหากิเลสเชิงไง ให้รู้จักกิเลสไง นี่ถ้าไม่รู้ก็ถามไม่ได้ ไม่รู้ก็ตอบไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะเขียนประวัติครูบาอาจารย์ มันต้องเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริง มันถึงจะเป็นธรรมเหนือโลก ถ้าธรรมเหนือโลกๆ ให้พวกเราศึกษากัน ศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม เป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นประวัติครูบาอาจารย์ ท่านได้สะสมบุญญาธิการของท่านมา ท่านได้ประพฤติปฏิบัติของท่านมา แล้วท่านก็ได้นิพพานไปแล้ว เราแค่ไปเก็บของเก่าๆ ไปเก็บของเดิมเก็บที่มันตกมันหล่นอยู่มาเรียบเรียงขึ้นมา มาทำขึ้นมาให้มันเป็นเล่ม ทำขึ้นมาให้เป็นอนุสรณ์ ทำขึ้นมาให้เป็นคุณสมบัติของชาวพุทธเรา

ชาวพุทธนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ในการทำบุญกุศลของเรา ได้เห็นสมณะ ได้เห็นสมณะนี่ก็เป็นบุญกุศล สมณะที่หนึ่ง สมณะที่สอง สมณะที่สาม สมณะที่สี่ นี่ครูบาอาจารย์ของท่านนิพพานไปแล้ว เค้าแล้วอัฐิท่านเป็นพระธาตุ จบสิ้น แล้วครูบาอาจารย์ของเราก็ได้สนทนารวมกันมาหมดแล้ว นั่นก็เป็นสมณะ สมณะของเรา เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวในหัวใจของเรา

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นไปเก็บมา เก็บมาเพื่อประโยชน์ตรงนี้ไง เพื่อประโยชน์กับชาวพุทธ ชาวพุทธเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนะ เป็นที่พึ่งอาศัย แล้วที่พึ่งอาศัยมันก็วงเวง มันก็เคว้งคว้าง ก็ไปเก็บไปรวมมา ไปเก็บไปรวมมาให้เป็นสิ่งที่เราสัมผัสได้ เราศึกษาได้ เป็นข้อมูลของเรา เห็นไหม

ฉะนั้นถึงว่า เก็บรวบรวมมาทำเป็นประวัติของหลวงปู่จวน แล้วแจกเป็นทานๆ ถ้าพูดถึงคุณค่า คุณค่ามันเหนือโลก ถ้าคุณค่าทางโลก เรื่องเป็นราคา อันนั้นเรื่องของโลกเขา ไม่ทำแบบนี้

เราทำเพื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทำเพื่อศาสนานี้ ใครจะรู้ใครจะเห็น ใครจะไม่เข้าใจ เรื่องของเขา เรื่องของเขา สักวันหนึ่งถ้าเขารู้เขาเห็นของเขา เขาเข้าใจของเขา เขาจะชวนขยายของเขา เขาจะเป็นประโยชน์กับเขา เคว้ง